

KONSULTACIJA DĖL TIESIOGINEI RINKODARAI KELIAMŲ REIKALAVIMŲ

2020-09-11

Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ADTAĮ) 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog tiesioginė rinkodara – veikla, kurios tikslas paštu, telefonu arba kitokiu tiesioginiu būdu siūlyti asmenims prekes ar paslaugas ir (arba) teirautis jų nuomonės dėl siūlomų prekių ar paslaugų.

ADTAĮ 2 straipsnio 1 dalis nenustato skirtumo tarp privataus ir viešojo sektoriaus paslaugų, vykdančią tiesioginę rinkodarą, todėl viešojo sektoriaus paslaugų siūlymai ir (ar) teiravimasis nuomonės dėl šių paslaugų teikimo reguliuojami Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymu (toliau – ERĮ).

ERĮ 69 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad elektroninių ryšių paslaugas, įskaitant elektroninio pašto pranešimų siuntimą bei trumpųjų SMS žinučių siuntimą, naudoti tiesioginės rinkodaros tikslu leidžiama, tik gavus išankstinį abonto ar registruoto elektroninių ryšių paslaugų naudotojo sutikimą. Pažymėtina, kad ERĮ 69 straipsnio 1 dalies tikslas yra apsaugoti asmenis nuo nepagrįsto trukdymo naudojant elektroninių ryšių paslaugas (skambinimo, trumpųjų SMS žinučių, elektroninio pašto pranešimų siuntimo neturint asmens išankstinio sutikimo).

Pažymėtina, jog Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2006 m. birželio 22 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. N³-733-06 pažymėjo, kad „abonto sutikimas naudoti elektroninio ryšio paslaugas tiesioginės rinkodaros tikslu, ERĮ 68 straipsnio 1 dalies (aktualios redakcijos – ERĮ 69 straipsnio 1 dalies) prasme, turėtų būti gautas iš anksto, o ne tuo pačiu metu panaudojant tiesiogines rinkodaros priemones.“ Vadinasi, bet kokia komunikacija (pvz., elektroninio laiško siuntimas, SMS žinučių siuntimas, skambinimas ir pan.), siekiant gauti sutikimą teikti tiesioginės rinkodaros pasiūlymus, yra negalima komunikacijos metu, neturint abonto ar registruoto elektroninių ryšių paslaugų naudotojo sutikimo. Taigi negalima siųsti elektroninio laiško ar skambinti asmeniui klausiant, ar jis sutinka gauti tiesioginės rinkodaros pasiūlymus. Abonto ar registruoto elektroninių ryšių paslaugų naudotojo išankstinis sutikimas dėl duomenų naudojimo tiesioginės rinkodaros tikslais turi būti gaunamas kitais būdais (pvz., išreiškiant sutikimą interneto svetainėje, sudarant sutartį, užpildant įvairias formas ir pan.).

ERĮ 69 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis, kai leidžiamas elektroninio pašto kontaktinių duomenų naudojimas tiesioginės rinkodaros tikslu, taikoma, tik tenkinant visas šias sąlygas:

- a) elektroninio pašto kontaktiniai duomenys gauti iš paties kliento;
- b) elektroninio pašto kontaktinių duomenų rinkimo metu asmeniui buvo sudaryta galimybė prieštarauti tokiam kontaktinių duomenų tvarkymui;
- c) naudojami elektroninio pašto kontaktiniai duomenys;

d) siūlomos tik savo paties panašios prekės ar paslaugos;

e) siunčiant kiekvieną žinutę sudaroma aiški, nemokama ir lengvai įgyvendinama galimybė atsisakyti tokio elektroninio pašto kontaktinių duomenų naudojimo.

Taigi elektroninio pašto kontaktinių duomenų naudojimas dėl lošimų bendrovės panašių paslaugų rinkodaros, pagal ERĮ 69 straipsnio 2 dalį, gali būti vykdomas, tik esant visoms aukščiau išvardintoms sąlygoms.

Dėl teisės atšaukti sutikimą

Sutikimas gauti duomenų valdytojo tiesioginės rinkodaros pasiūlymus yra tiesiogiai susijęs ne tik su sutikimo gavimu, bet ir su teise neduoti sutikimo ar duotą sutikimą atšaukti. Tai nustatyta ir 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas) 7 straipsnio 3 dalyje: „Duomenų subjektas turi teisę bet kuriuo metu atšaukti savo sutikimą. Sutikimo atšaukimas nedaro poveikio sutikimu pagrįsto duomenų tvarkymo, atlikto iki sutikimo atšaukimo, teisėtumui. Duomenų subjektas apie tai informuojamas prieš jam duodant sutikimą. Atšaukti sutikimą turi būti taip pat lengva kaip jį duoti“, taip pat jo 21 straipsnio 2 dalyje, kurioje įtvirtinta, kad „kai asmens duomenys tvarkomi tiesioginės rinkodaros tikslais, duomenų subjektas turi teisę bet kuriuo metu nesutikti, kad su juo susiję asmens duomenys būtų tvarkomi tokios rinkodaros tikslais, įskaitant profiliavimą, kiek jis susijęs su tokia tiesiogine rinkodara“.

Duomenų valdytojas privalo užtikrinti, kad sutikimo atšaukimas nebūtų nepagrįstai apsunkintas, pavyzdžiui, jei sutikimas yra duodamas vienu pelės paspaudimu, tuomet jo atšaukimas turi būti lygiai tiek pat paprastas; asmenims, pateikusiems prašymus neleisti lošti, turi būti sudaroma galimybė atšaukti sutikimą neprisijungus prie nuotolinio lošimo paskyros.

Taigi, naudojant elektroninių ryšių priemones, paslaugos gavėjui turi būti sudaroma aiški, nemokama ir lengvai įgyvendinama galimybė atsisakyti tokio jo kontaktinių duomenų naudojimo. Duomenų subjektui pasinaudojus teise nesutikti su jo asmens duomenų tvarkymu tiesioginės rinkodaros tikslais, toks duomenų subjekto pasirinkimas duomenų valdytojui yra privalomas vykdyti (Reglamento 21 straipsnio 3 dalis).

Pastebėtina, kad Reglamento 5 straipsnio 2 dalis nustato, kad duomenų valdytojas yra atsakingas už tai, kad būtų laikomasi Reglamento, ir turi sugebėti įrodyti, kad jo laikosi (atskaitomybės principas).

Jei asmuo nėra davęs savo sutikimo gauti tiesioginės rinkodaros pasiūlymus (kai sutikimas yra būtinas) arba, jei duomenų valdytojas neįgyvendina teisės atšaukti duotą sutikimą, asmenys turi teisę pateikti Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai ar teismui skundą.